दस्ति। (१२४/३०७९)

दा इत्येतस्य यः तकारादिरादेशः तस्मिन् परतः इगन्तस्योपसर्गस्य दीर्घो भवति। नीत्तम्। वीत्तम्। [1]परीत्तम्। 'अच उपसर्गात् तः' (७.४.४७/३०७८) इत्यन्तस्य यद्यपि तकारः क्रियते तथापि चर्त्वस्याश्रयात् सिद्धत्वम् इति तकारादिर्भवति। इकः इत्येव, प्रत्तम्। [2]अवत्तम्। दः इति किम्? [3]वितीर्णम्। नितीर्णम्। ति इति किम्? [4]सुदत्तम्॥

अष्टनः सञ्ज्ञायाम्। (१२५/१०४६)

अष्टन् इत्येतस्य उत्तरपदे सञ्ज्ञायां दीर्घो भवति। अष्टावक्रः। अष्टाबन्धुरः। अष्टापदम्। सञ्ज्ञायाम् इति किम्? अष्टपुत्रः। अष्टभार्यः॥

छन्दसि च। (१२६/३८३२)

छन्दसि विषयेऽष्टनः उत्तरपदे दीर्घो भवति। 'आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपेत् चरुम्' (मै. सं. १.२.७)। अष्टाहिरण्या दक्षिणा। अष्टापदी [5]देवता सुमती। अष्टौ पादौ अस्याः इति बहुव्रीहौ पादस्य लोपे कृते 'पादोऽन्यतरस्याम्' (४.१.८/४५७) इति ङीप्।

[७७३] [6]गवि च युक्ते भाषायामष्टनो दीर्घो भवतीति वक्तव्यम्।

अष्टागवम् शकटम्॥

चितेः कपि। (१२७/१०४७)

चितिशब्दस्य कपि परतः दीर्घो भवति। एकचितीकः। द्विचितीकः। [7]त्रिचितीकः॥

विश्वस्य वसुराटोः। (१२८/३७०)

विश्वशब्दस्य वसु राट् इत्येतयोः उत्तरपदयोः दीर्घ आदेशो भवति। विश्वावसुः। विश्वाराट्। राट् इति विकारनिर्देशो यत्रास्य एतद् [8]रूपं तत्रैव यथा स्यात्। [9]इह न भवति, विश्वराजौ। विश्वराजः॥

नरे सञ्ज्ञायाम्। (१२९/१०४८)

नरशब्द उत्तरपदे सञ्ज्ञायां विषये विश्वस्य दीर्घो भवति। विश्वानरो [10]नाम यस्य वैश्वानरिः पुत्रः। सञ्ज्ञायाम् इति किम्? [11]विश्वे नरा यस्य स विश्वनरः॥

1-2. नास्ति फ. 3. नास्ति ब. क. ड. फ. ह. 4. अवदत्तम् फ. 5. देवानां ब. 6. गवि च नास्ति ब. ड. 7. नास्ति क. 8. रूपं – विश्वराजौ नास्ति क. 9. तेन इत्यधिकम् ह. 10. नाम नास्ति फ. ह. 11. विश्वो नरो यस्य ह.